

Post hanc autem dicamus de temperantia : hæ enim irrationalium primum esse virtutes videntur. Ac temperantiam quidem mediocritatem esse circa voluptates à nobis dictum iam est: nam minus, nec simili modo circa dolores versatur. in his etiam intemperantia existit. Circa quales verò sit voluptates, definiendum est: animæque ac corporis voluptates distinguendæ: vt ambitiositas, & discendi cupiditas. vtique enim ex his ea re gaudet, cuius est cupidus: corpusque minimè, sed cogitationem potius affectam habet. atqui hi qui in talibus voluptatibus constituti sunt, neque temperantes neque intemperantes dicuntur. non secus etiam qui in aliis sunt, quæ ad corpus non spectant: qui enim fabularum, narrationumque studiofi sunt, & de quibuslibet rebus colloquendo dies conterunt: nugaces appellare consueuimus, non in temperantes. neque eos intemperantes dicimus, qui vel pecuniarum, vel amicorum causa dolore afficiuntur. Sed circa corporis voluptates temperantia solummodo versatur: atque eas non omnes. Qui enim iis gaudent quæ visu percipiuntur, vt colore, figura, pictura: neque temperantes neque intemperantes dicuntur: licet esse videantur: & vt oportet, etiam his, & defectum gaudeant. Simili modo in iis, quæ ad auditum pertinent. neque enim quispiam vel eos qui supra modum cantibus, aut fabularum actione oblectantur intemperantes: vel eos, qui vt oportet idem faciunt, temperantes appellari. Neque item eos, qui odoribus gaudent, nisi secundum accidens. nam qui malorum, vel rosarum, vel suffimentorum olfactu delectantur, minimè vocamus intemperantes: sed eos potius, qui vnguentorum, aut opsoniorum odore illiciantur, quippe cum his propterea oblectantur intemperantes, quia per hæc in recordationem concupitarum rerum venire consueuerunt. Videre enim etiam quoslibet alios licet, cum esuriunt, cibariolorum odoribus oblectari. at verò talibus oblectari intemperantis est: ab eo enim concupitæ res eiusmodi sunt. Adde quod neque cæteris animalibus ex his sensibus voluptas percipitur, nisi ex accidenti. nam neque canes odore leporum, sed comestione gaudent: sensum verò odor præbuit. neque leo bouis voce, sed esu lætatur: ex voce autem prope eum esse cum senserit, ea videntur oblectari, simili modo neque si viderit, aut inuenerit ceruû,

A Κεφάλαιον ιγ.
Mετὰ δὲ ταῦτι, περὶ σωφροσύνης λέγομεν: δικοῦσι γὰρ ἡμεῖς ἀλόγων μέρων αὐτῶν εἶναι ἀρετῆν. ὅπῃ μὲν οὐκ ἐπιπέσει ὅστις ἡδονὰς ἢ σωφροσύνην, εἰρηται ἡμῶν ἢ πόνον γὰρ καὶ οὐχ ὁμοίως ὅστις περὶ τὰς λύπας ἐν τοῦτοις δὲ καὶ ἡ ἀκολασία φαίνεται. περὶ ποίας οὐκ ἔστι ἡδονῶν, καὶ ἀπορίστον. διηρηθῶσαν δὲ αἰ ψυχῆ καὶ αἰ σαρκικῆς. ὅστις φιλοπομίᾳ, φιλομεδέτῃα. ἐκείτους γὰρ τούτων χεῖρει, οὐ φιλητικῶς ὅστις, οὐδὲν πάροτος τῷ σώματι, ἀλλὰ μάλλον τῆς διανοίας· οἱ δὲ περὶ τὰς τοιαύτας ἡδονὰς, οὐτε σωφρονεῖς, οὐτε ἀκόλαστοι λέγονται ὁμοίως δὲ, οὐδ' οἱ περὶ τὰς ἄλλας ὅσων μὴ σαρκικῆς εἶσι. εἴτω γὰρ φιλομῶδους, καὶ διηρηθηκόους, καὶ περὶ τῶν τυχοῦντων κατατείνοντες τὰς ἡμέρας, ἀδολέχοις, ἀκόλαστοις δ' οὐ λέγομεν· οὐδὲ τῶν λυπομῶδους ὅπῃ χεῖροισιν ἢ φίλοις. περὶ δὲ τὰς σαρκικὰς εἴη αὐτῶν σωφροσύνη· ἢ πάσας δὲ οὐδὲ ταύτας· οἱ γὰρ χεῖροισιν τοῖς διατῆς ὄψεως, ὅστις χεῖροισιν, καὶ χεῖροισιν, καὶ χεῖροισιν, οὐτε σωφρονεῖς, οὐτε ἀκόλαστοι λέγονται· καὶ τοῖς δὲ εἴη αὐτῶν, καὶ ὡς δὲ χεῖροισιν καὶ ταῦτοις, καὶ κατὰ τῶν βελῶν καὶ ἄλλων ὁμοίως ἢ καὶ ἐν τοῖς περὶ τὴν ἀκόλαστον. εἴτω γὰρ τῶν βελῶν μῶδους χεῖροισιν, μέλει οὐκ ἔστι ποιεῖν, οὐδὲ ἀκόλαστοι λέγει· οὐδὲ τοῖς αἰσθητοῖς, σωφρονεῖς· οὐδὲ τοῖς περὶ τὴν ὄσμη, πλὴν καὶ συμβεβηκόους τοῖς γὰρ χεῖροισιν μῶδους, ἢ ῥόδων, ἢ θυμιαμάτων ὄσμη, οὐ λέγομεν ἀκόλαστοις· ἀλλὰ μάλλον τοῖς μῶδους καὶ εἴη· χαίροισιν γὰρ τούτοις οἱ ἀκόλαστοι, ὅπῃ διατῶντων ἀνάμνησις γίνεται αὐτοῖς ἡδονῶν ὅπῃ θυμιατῶν. εἴτω δ' αὐτῶν καὶ τοῖς ἄλλοις ὅπῃ πινῶσι χαίροντας ταῖς ἡδοναῖς θυμιαμάτων ὄσμη· τὸ δὲ τοιοῦτοις χαίρειν, ἀκόλαστον· τούτω γὰρ ὅπῃ θυμιατῶν ταῦτα· εἴτω δὲ οὐδὲ τοῖς ἄλλοις ζώοις κατὰ ταύτας τὰς αἰσθησεις ἡδονῶν, πλὴν καὶ συμβεβηκόους· οὐδὲ γὰρ ταῖς ὄσμησι τῶν λαζαίων αἰ κύνες χαίροισιν, ἀλλὰ τῆ βροχίῃ τῶν δὲ αἰσθησῶν ἢ ὄσμη ἵπποισιν. οὐδὲ ὁ λέων τῶ φωνῆ τῶ βοῦς, ἀλλὰ τῆ ἡδονῆ· ὅπῃ δὲ ἐχρῆσθαι, διατῆ φωνῆς ἡδονῶν καὶ χαίρειν δὴ ταῦτα φαίνεται. ὁμοίως ἢ ἐπὶ ἡδονῶν ἢ ὄσμων ἔλαφον, ἢ ἀγριοῦ